

Mee(r) kunnen doen door ontwikkelen van kennis en vaardigheden

Een Limburgse kijk op de rol van bibliotheken.

Inleiding

Limburg heeft de afgelopen jaren mooie kansen gecreëerd die voortbouwen op het eigen DNA. Met als voorlopers de Brightlands-campusen heeft de provincie belangrijke stappen gezet naar een economisch duurzame toekomst. Om deze ingezette weg in de toekomst te kunnen blijven benutten moeten de Limburgers meedoen en vooral mee blijven doen in een informatiemaatschappij waarbij lezen, schrijven en digitale vaardigheden steeds belangrijker worden. Wij, de bibliotheeksector in Limburg, vertegenwoordigd door de Vereniging Limburgse Bibliotheken (VLB) en Cubiss als provinciale ondersteuningsinstelling, spelen daarin een belangrijke rol.

Het belang van een goede basis

Als zoveel mogelijk Limburgers beschikken over voldoende taal- en leesvaardigheid wordt meedoen al een stuk makkelijker. Taalvaardigheid stelt mensen in staat zich ook digitaal beter te ontwikkelen, zich beter te informeren over gezond leven, hun financiën beter te beheren en hun sociale en juridische vaardigheden verder te ontwikkelen. Daarmee dragen ze bij aan de economische en sociale ontwikkeling van Limburg en zo worden ook de maatschappelijke kosten die samenhangen met de gevolgen van beperkte taal- en leesvaardigheid, zoals gemiste arbeidsproductiviteit en kosten voor gezondheidszorg, verder teruggedrongen.

De bibliotheek als ultieme netwerkpartner

Bibliotheken zijn een belangrijke schakel om het kennisniveau in Limburg verder te versterken. De vijftien Limburgse basisbibliotheken vormen samen met Cubiss een netwerk dat er niet alleen voor zorgt dat er in Limburg een toegankelijk en gevarieerd aanbod is van informatie, maar ook dat er doorlopend wordt samengewerkt met tal van organisaties binnen het onderwijs, cultuur (soms een eigen afdeling van een cultuurinstelling of multifunctionele accommodatie), met maatschappelijke organisaties (welzijn, zorg, vrijwilligersorganisaties) en het Limburgse bedrijfsleven. De bibliotheek is al lang niet meer die uitleenorganisatie, maar steeds meer een partner die bijdraagt aan maatschappelijke participatie en de ontwikkeling van alle Limburgers. In deze transitie worden zij ondersteund door Cubiss. Samen werken wij aan innovaties voor de grote uitdagingen en kansen in Limburg.

Onderzoek

In juni van 2018 vond er in opdracht van de Provincie Limburg en de VLB een onderzoek plaats naar de Limburgse bibliotheken; *Bibliotheekconcepten en bereik bibliotheken (Van Dongen en Seeverens 2018)*. De aanbevelingen in dit rapport zijn na evaluatie verwerkt in deze visie.

Wat willen wij de komende jaren voor Limburg bereiken?

Hieronder formuleren we drie punten die volgens ons van belang zijn voor een Limburg waarin iedereen kan meedoen en zichzelf kan ontwikkelen. Hierbij hebben we eigen ambities geformuleerd en daarnaast hebben we aanknopingspunten voor (nieuw) provinciaal beleid en ondersteuning.

1. Laaggeletterdheid

Bestrijden van laaggeletterdheid is een provinciale prioriteit en dat moet zeker zo blijven. Het heeft immers negatieve invloed op gezondheid, werk en welzijn van een nog steeds te groot deel van de bevolking. In Limburg zijn gemiddeld meer laaggeletterden dan in de rest van Nederland. Bestrijding is complex en een zaak van vele partijen. Steeds vaker wordt er ingezet op voorkomen van laaggeletterdheid.

Wat gaan wij doen?

Wij zetten in op een gezinsgerichte aanpak, zowel ouders als kinderen betrekken bij leesvaardigheid. Dit begint al bij consultatiebureaus, maar komt ook naar voren in programma's zoals de Voorleesexpress. Er zijn vrijwel overal DigiTaalhuizen in samenwerking met of zelfs in de bibliotheek en er worden innovatieve manieren gezocht om steeds meer mensen te bereiken die moeite hebben met taal.

Wat kan de provincie doen?

- De Bibliotheek op School is een effectief middel gebleken om te werken aan de geletterdheid van kinderen. Dit heeft een preventieve werking. Zorg voor provinciale dekking door financiële steun.
- Ga voor een provinciaal convenant laaggeletterdheid waarin alle partijen (onderwijs, werkgevers, maatschappelijke organisaties en gemeenten) worden betrokken bij het bestrijden van laaggeletterdheid maar vooral om nieuwe laaggeletterdheid te voorkomen.
- Ondersteun een dergelijk initiatief met meerjarige financiering zoals dit ook met landelijke programma's gebeurt.

2. De bibliotheek als onmisbare partner

Wij zetten in op de verdere ontwikkeling van de bibliotheken naar brede maatschappelijk georiënteerde lokale centra, waarbij datgene dat in de wereld gebeurt wordt vertaald naar de schaal van regio of gemeente. Dit draagt bij aan een sterkere lokale samenwerking. Het is belangrijk dat overheden en onze maatschappelijke partners de moderne bibliotheek kennen en weten hoe deze in te zetten.

Wat gaan wij doen?

Daarom willen wij gezamenlijk een leergang ontwikkelen voor bestuurders en ambtenaren in Limburg. Kennis van de functies en waarde van de bibliotheek staan hierin centraal. Daarnaast is het van belang de toegevoegde waarde van de bibliotheek beter inzichtelijk te maken door het verzamelen van kwantitatieve en kwalitatieve data. Deze kunnen vervolgens worden ingezet om een beter beeld van de bieb te geven.

Wat kan de provincie doen?

- De verantwoordelijk wethouders in de Limburgse gemeenten wijzen op het belang van goede bibliotheekvoorzieningen en de middelen die daarvoor nodig zijn te zien als investering in maatschappelijke kwaliteit.
- Deelname aan de leergang aanmoedigen.
- Ondersteunen van gemeentelijke initiatieven die bibliotheken als laagdrempelige maatschappelijke voorziening versterken.

3. Digitalisering en Technologie

Wie digitaal onvoldoende meekomt, is de laaggeletterde van de toekomst. De bibliotheek is daarom samen met het onderwijs dé plek om de steeds verder toenemende digitalisering goed onder de aandacht van leerlingen te brengen. Niet alleen vanuit een beschermende rol met online veiligheid en basisvaardigheden op het programma. Maar juist ook vanuit een creatieve en ontwikkelende rol om vaardigheden voor succes in de toekomst te ontwikkelen. Daarnaast zien we een steeds grotere groep waarvoor een digitale kloof ontstaat (dit zijn niet alleen laaggeletterden), hier moet meer aandacht voor komen.

Wat gaan wij doen?

Op dit moment worden er al bij verschillende bibliotheken programma's aangeboden. Hierin zoeken we verbinding en we nemen elkaars goede voorbeelden over.

Ook Cubiss heeft meerdere producten ontwikkeld op het vlak van mediawijsheid en digitalisering. Het is zaak deze breder uit te rollen. Daarnaast moeten er nieuwe programma's worden ontwikkeld die zijn gericht op digitale vaardigheden voor een breed publiek.

Wat kan de provincie doen?

- Agenderen van het thema 'digitalisering' en wijzen op de rol die bibliotheken in dit verband kunnen spelen.
- Stimuleren van mediawijsheid en kennismaken met technologie met een breed meerjarig programma dat aanhaakt bij de Brightlands campussen en bij het onderwijs met als doel om vaardigheden te ontwikkelen en de nieuwsgierigheid naar technologie te prikkelen.

Jeanine Deckers

Voorzitter Vereniging Limburgse Bibliotheken / directeur Bibliotheek Bibliorura

Deckers@bibliorura.nl

Egid van Houtem

Programmameider Cubiss Limburg

e.vanhoutem@cubiss.nl